

Dos.nr. 3-163/23
2-23142966-02-3-06102023

H O T Ă R Ă R E
În numele legii

11 octombrie 2023

mun. Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Veronica Negru

Judecători

Ina Dutca și Ecaterina Palanciuc

Grefier

Alin Andrieș

examinând, în ședință publică, cauza în contencios administrativ la acțiunea înaintată de către Pavel Verejanu împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, privind anularea hotărârii și obligarea reexaminării cererii,

c o n s t a t ă :

În data de 06 octombrie 2023, Pavel Verejanu, a depus la Curtea de Apel Chișinău acțiune împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, privind anularea hotărârii nr. 15 din 06 octombrie 2023 și obligarea reexaminării cererii privind înregistrarea lui Pavel Verejanu în calitate de candidat independent în funcția de Primar al mun. Orhei.

Întru susținerea contestației depuse, a relatat că, în data de 30 septembrie 2023 a depus la Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, cererea de înregistrare în calitate de candidat independent pentru funcția de primar al mun. Orhei în cadrul alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023, anexînd actele necesare, inclusiv liste de subscripție cu semnăturile a 210 de sustinatori. Însă, în data de 06 octombrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției municipale Orhei nr. 25/1 a aprobat hotărârea nr. 15, prin care a respins înregistrarea lui Pavel Verejanu în calitate de candidat independent la funcția de Primar al mun. Orhei fără a-l invitat la ședința consiliului pentru a participa la examinarea subiectului care îl vizează, aflînd despre existența deciziei după ce a fost aprobată.

Cu privire la revindicarea încălcării, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art.17 din Codul administrativ, relatează Pavel Verejanu, că prin aprobarea actului contestat este afectat dreptul său de a fi înregistrat în calitate de concurent electoral, fiindui afectat direct un drept fundamental - de a fi ales.

Cu referire la ilegalitatea hotărârii adoptate de către Comisia Electorală Centrală și vătămare în drepturi, comunică Pavel Verejanu, că actul contestat a fost aprobat cu o gravă încălcare a procedurii legale. Întrucât, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, nu a acordat posibilitate lui Pavel Verejanu, să participe la ședința în care s-a discutat procedura administrativă care îl vizează direct.

Iar prin faptul că Consiliul Electoral nici nu a asigurat audierea lui Pavel Verejanu, a fost încălcat grav art. 44 alin. (3) din Codul administrativ, conform căruia autoritatea publică este obligată să atragă în procedura administrativă, din oficiu sau la cerere, persoanele ale căror drepturi pot fi afectate prin procedura administrativă. Dacă are cunoștință despre astfel de persoane, autoritatea publică le informează despre inițierea sau desfășurarea procedurii administrative. Or, unul din principiile generale ale activității autorității publice este principiul legalității, conform căruia autoritățile publice trebuie să acționeze în conformitate cu legea (art. 21 Codul administrativ). Autoritățile publice trebuie să aplice tratament egal, să fie imparțiali și să dea dovadă de bună credință (art. 23-25 Cod administrativ). Însă, cu parere de rău, Pavel Verejanu în cadrul acestei pseudo proceduri administrative a avut parte doar de tratament discriminatoriu, contrar legii, fără respectarea bunei credinței și cu o vădită părtinire.

Cu referire la temeiurile de fond, relatează Pavel Verejanu, că Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, doar tangențial a făcut trimitere la noile prevederi din Codul electoral prin care s-au introdus restricții noi de a candida și noua procedură în acest sens, fără a descrie în detaliu dacă a fost dată posibilitatea lui Pavel Verejanu, de a veni cu probe și argumente în legătură cu includerea în această listă. Or, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, nu putea lua în calcul prevederile menționate în dispoziția Comisiei Situații Excepționale care vin în contradicție directă cu toate normele constituționale și internaționale existente cu privire la asigurarea unor alegeri libere și dreptul de a fi ales garantat de art. 38 de Constituție și jurisprudența CEDO.

În acest context, susține Pavel Verejanu, că Consiliul electoral într-un proces administrativ este obligat să se conducă de principiul legalității, imparțialității, bunei credințe, proporționalității. Iar astfel, Consiliul electoral al circumscripției electorale urma să se conducă exclusiv de normele constituționale și ale Codului electoral, care sunt acte ierarhic superioare unei dispoziții ale unui organ executiv chiar dacă este însărcinat cu atribuții de a lua unele măsuri de ordin excepțional.

Mai mult ca atât, în cazul în care chiar unele norme ale Codului electoral vin în contradicție directă cu Constituția și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, Consiliul electoral al circumscripției electorale, este obligat să pună în prioritate normele ierarhic superioare în baza prevederilor art. 4 și 8 din Legea Supremă.

Cu referire la statutul dispoziției Comisiei Situații Excepționale și a interdicțiilor aplicate menționează Pavel Verejanu, că în data de 24 februarie 2022, Parlamentul a adoptat hotărârea nr. 41 privind declararea stării de urgență. Motivul stării de urgență a fost declarat conflictul militar din țara vecină, pericolul securității regionale. Parlamentul a acordat competențe Comisiei Situații Excepționale reieșind din prevederile Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război. Aceste competențe au fost acordate în vederea soluționării problemelor stringente care reies exclusiv din situația care a generat instituirea stării de urgență.

Starea de urgență a fost prelungită de mai multe ori. Iar conform notelor informative și declarațiilor Prim-ministrului în plenul Parlamentului necesitatea prelungirii stării de urgență a fost dictată de ostilitățile militare din Ucraina, suprapunerea cu criza energetică, potențiala criză a refugiaților, fapte ce pot afecta securitatea națională.

De asemenea s-a menționat că anterior atât Guvernul cât și Comisia Situații Excepționale nu și-a depășit mandatul și nu a impus alte restricții ale drepturilor fundamentale, precum dreptul la întruniri etc. Principalele amenințări menționate sunt cele legate de posibilele deconectări de la resurse energetice. Nici în raportul Comisiei Situații Excepționale, nici în declarațiile Prim-ministrului din plen nu au fost oferite date și informații prin care s-ar constata anumite amenințări la securitatea națională generate de procesele ordinare de judecată de restabilire la muncă.

Totodată, notează Pavel Verejanu, că normele legale prin care s-a instituit stare de urgență și hotărârea Parlamentului corespunzătoare nu au specificat necesitatea măsurilor în domeniul electoral. Or, Parlamentul a permis desfășurarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023. Iar astfel, interdicțiile de a participa în alegeri nu au nicio legătură cu motivele care au instituit starea de urgență.

Din aceste considerente conchide Pavel Verejanu, că dispoziția Comisiei Situații Excepționale nu are forță juridică și nu poate substitui prevederile legii organice - ale Codului electoral. Or, doar Parlamentul ca unică autoritate legislativă a statului poate modifica legislația și numai în corespundere cu Constituția și tratatele internaționale în domeniul respectării drepturilor fundamentale ale omului.

Mai mult ca atât, problema privind starea de urgență a fost examinată de către Curtea Constituțională care a ridicat și punctat unele elemente importante relevante acestui caz (HCC nr. 15/2021, HCC nr. 17/2020). Or, principiile enumerate de către Curtea Constituțională sunt aplicabile și relevante speței descrise, dat fiind că nu doar Parlamentul urmează să aplice cu precauție instituția stării de urgență, dar în primul rând Comisia Situații Excepționale este obligată să aplice acele competențe delegate cu precauție maximă și doar în strictă conformitate cu motivele care au generat starea de urgență, doar în cazuri excepționale când alte măsuri ordinare nu sunt posibile și nu în detrimentul respectării drepturilor fundamentale ale omului.

Prin urmare, consideră Pavel Verejanu, că prin impunerea unor interdicții care nu sunt prevăzute de Constituție, Comisia Situații Excepționale și-a depășit competența, iar Consiliul electoral al circumscripției electorale, a ignorat principiile legalității și unei

examinări minuțioase a acestui proces administrativ, călăuzindu-se exclusiv doar de unele prevederi subordonate legii. Or, Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Bălți nr. 2 nu a aplicat în acest proces nici prevederile Constituției nici prevederile Codului electoral, în vigoare la data adoptării actului contestat.

Mai mult ca atât, prevederile aplicate în privința lui Pavel Verejanu, prin care i s-a refuzat dreptul de a candida se anulează un drept fundamental, preum și a fost ignorat testul de proporționalitate statuat expres în art.54 din Constituție. Ori, orice ingerință și restricție a drepturilor omului trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică. Însă, ingerință la care a fost supus Pavel Verejanu nu este prevăzută de lege.

Totodată, prin adoptarea actului administrativ contestat fără un temei legal și în baza unor criterii care contravin principiilor constituționale autoritatea pârâtă a depășit principiile și limitele stabilite de Codul administrativ. Ori, unul din principiile generale ale activității autorității publice este principiul legalității, conform căruia autoritățile publice trebuie să acționeze în conformitate cu legea (art. 21 Cod administrativ). Iar procedura administrativă trebuie să se realizeze conform scopului (art. 28 Cod administrativ).

În aceeași ordine de idei, indică Pavel Verejanu, că orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității. O măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă realizează cumulativ trei scopuri: a) este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege; b) este necesară pentru atingerea scopului; c) este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit (art. 29 Cod administrativ). Iar conform art. 21 Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. Exercițarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.

Totodată, art. 36 în coroborare cu prevederile art. 21 Cod administrativ, reglementează principiul supremației dreptului. În esență supremația dreptului constă în aceea că, instanța de judecată competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sânt considerate valori supreme și sânt garantate de stat. Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.

În aceeași ordine de idei, relatează Pavel Verejanu, că conform art. 25 Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să își exercite atribuțiile legale în mod imparțial, indiferent de propriile convingeri sau

interesele persoanelor care le reprezintă. Iar conform art. 29 alin. (1) - (3) Cod administrativ, orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității. O măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă : a) este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege; b) este necesară pentru atingerea scopului; c) este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit.

Principiul proporționalității se referă la faptul că măsurile prin care se efectuează o ingerință în drepturile persoanei, ar trebui folosite cu atenție și numai atunci când este cu adevărat urgentă.

Prin urmare, susține Pavel Verejanu, că puterea publică nu ar trebui să intervină în drepturi mai mult decât este necesar. Iar din aceste motive, principiul proporționalității este adesea denumit „interdicția excesului”. În substanță, principiul proporționalității este un „mijloc de cântărire”, atunci când autoritatea publică intervine prin activitatea administrativă în drepturile persoanei. Or, testul de proporționalitate se realizează pe verticală și cuprinde anumite elemente.

Conform algoritmului de verificare a proporționalității, testul eșuează și actul administrativ individual este ilegal, dacă cel puțin lipsește un element. Iar în așa fel, o măsură oficială întreprinsă de autoritățile publice și este proporțională, dacă: are un scop legitim; este potrivită; necesară; rezonabilă. Or, conform art. 31 Cod administrativ, operațiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

În acest context, consideră Pavel Verejanu, că actul administrativ contestat nu este motivat suficient. Însă, conform art. 118 alin. (1) - (3) Cod administrativ, motivarea este operațiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ. În motivare se indică temeiurile esențiale de drept și de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Din motivarea deciziilor discreționare trebuie să poată fi recunoscute și punctele de vedere din care autoritatea publică a reieșit la exercitarea dreptului discreționar.

Prin urmare, susține Pavel Verejanu, că prin acțiunile abuzive ale Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, este limitat într-un drept fundamental - drept de a fi ales garantat de art. 38 din Constituție.

De asemenea, invocă Pavel Verejanu, că actul contestat contravine standardelor și recomandărilor unanim recunoscute, aprobate de Comisia de la Veneția în Codul bunelor practici în materie electorală din 2002. Or, importanța alegerilor și respectării dreptului la vot a fost în atenția Curții Constituționale în mai multe cazuri.

Astfel, consideră Pavel Verejanu, că Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, la examinarea acestui proces administrativ a ignorat

prevederile imperative ale Constituției, Codului electoral și Codul administrativ, iar pentru a aproba actul administrativ defavorabil a aplicat unele prevederi subordonate legii adoptate de un organ care nu avea competențe să reglementeze acest domeniu.

Mai mult ca atât, Consiliul electoral al circumscripției electorale a aprobat o măsură nemotivată, disproporționată și în contradicții cu prevederile imperative ale legii și Constituției. Iar ca și consecință, acțiunile președintelui Consiliului electoral al circumscripției electorale duc direct la sfidarea revederilor constituționale cu privire la dreptul de a fi ales (art. 2 și 38 din Legea Supremă).

Prin urmare a celor relatate, consideră și însușește Pavel Verejanu, că Consiliul electoral al circumscripției electorale, a adoptat un act administrativ contrar prevederilor constituționale și legale; la examinarea procedurii administrative Pavel Verejanu nu a fost invitat și audiat fiind-ui încălcat toate drepturile procedurale de a se apăra și a prezenta probe, iar prin adoptarea actului administrativ a fost restricționat un drept constituțional fundamental la alegeri libere și dreptul de a fi ales.

Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, fiind notificat despre contestația depusă de către Pavel Verejanu, prin referința depusă în data de 10 octombrie 2023, a solicitat respingerea acesteia ca neîntemeiată. Invocând că, în data de 29 septembrie 2023, Pavel Verejanu, a depus cerere la Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, prin care a solicitat eliberarea listelor de subscripție pentru colectarea semnăturilor de susținători pentru a candida la funcția de primar al mun. Orhei, r. Orhei în calitate de candidat independent la alegerile locale generale din 05.11.2023. Iar în data de 30 septembrie 2023, Pavel Verejanu, a depus cerere la Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, prin care a solicitat înregistrarea în calitate de concurent electoral la alegerile locale generale din 05.11.2023 la funcția de primar al mun. Orhei, r. Orhei, anexând 7 liste de subscripție cu 210 semnături valabile din partea susținătorilor pentru a candida la funcția de primar al mun. Orhei.

În data de 04 octombrie 2023, Comisia pentru Situații Excepționale a emis dispoziția nr.86, prin care la pct. 1.1 al dispoziției au stipulate că, nu vor participa la alegerile locale generale din 05.11.2023 persoanele care corespund unor din criteriile stipulate în aliniatele (1) – (4) al pct. 1.1. Iar pct. 1.2 al dispoziției, indică că, Inspectoratul General de Poliție, Centrul Național de Corupție, Serviciul de Informații și Securitate, Procuratura Generală de comun cu procuraturile specializate, vor prezenta Comisiei Electorate Centrale informația cu privire la persoanele care cad sub incidența criteriilor pct. 1.1 al dispoziției, cu menționarea expresă a criteriului respectiv.

În data de 04 octombrie 2023, Comisia Electorală Centrală prin scrisoarea cu nr.8/3134 a transmis Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul al doilea lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali în temeiul

dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr.86 de 04 octombrie 2023.

În aceeași ordine de idei, comunică Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, că în data de 04 octombrie 2023, Președintele Consiliului Electoral de Circumscripție Electorală r. Orhei nr.25, Irina Taban, prin intermediul poștei electronice a informat Președintele Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, despre scrisoarea Comisiei Electorale Centrale nr.8/3134 din 04 octombrie 2023, prezentând anexa cu lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali la alegerile locale generale din 05.11.2023. Iar examinând lista corespunzătoare, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, a constatat că, în listă, sub numărul 97 este indicat Pavel Verejanu, în baza informației prezentate de către Serviciul de Informații și Securitate și Inspectoratul General de Poliție.

Prin urmare, indică Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, că în data de 04 octombrie, au intrat în vigoare modificările Codului Electoral 325/2022, și anume: art. 16 alin.(2) lit.f), alin.(2²), alin.(2³), prin care, Pavel Verejanu, era obligat să prezinte către Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, probe care demonstrează, în mod inechivoc, că acesta, anterior declarării neconstituționalității Partidului Politic ”ȘOR”, a încercat să determine renunțarea în cadrul Partidului Politic ”ȘOR” la acțiunile care au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau s-a disociat, în mod public, de aceste acțiuni.

În data de 06 octombrie 2023, a fost ultima zi de examinare a documentelor (7 zile în conformitate cu prevederilor art. 16 alin.(5) al Codului Electoral 325/2022) lui Pavel Verejanu, în calitate de concurent electoral la funcția de primar al mun. Orhei. Însă, în data de 06 octombrie 2023, Pavel Verejanu, nu a prezentat Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, documentele suplimentare (probe) în conformitate cu prevederile art.68 alin.(1¹) din Codul Electoral nr.325/2022, care ar demonstra, în mod inechivoc, că a încercat să determine renunțarea, în cadrul Partidului Politic ”ȘOR”, la acțiunile ce au determinat declararea neconstituționalității acestuia. Or, art.93 Cod administrativ și art.96 din Codul Electoral nr.325/2022, indică că, fiecare participant al procesului administrativ probează faptele pe care își întemeiază pretenția.

Prin urmare, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1 a probat și a invocat faptele în conformitate cu prevederile legale din Codul Electoral nr.325/2022 și dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr.86 de 04.10.2023.

În ședința de judecată, reprezentantul lui Pavel Verejanu, Vadim Banaru, a pledat pentru admiterea acțiunii, susținând motivele menționate în acțiune.

În ședința de judecată Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, nu s-a prezentat. Însă, prin cererea expediată la adresa instanței în data de 10 octombrie 2023, a solicitat examinarea cauzei în lipsa reprezentantului.

Audiind reprezentantul reclamantului, studiind materialele dosarului și înscrierile administrate, analizând argumentele expuse în acțiune și în referința depusă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău concluzionează că acțiunea în contencios administrativ este admisibilă și întemeiată din următoarele considerente.

În privința admisibilității acțiunii în contenciosul administrativ instanța de judecată reține următoarele.

Conform art. 5 Cod administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

Art.17 Cod administrativ, prevede că, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Astfel, Pavel Verejanu, pretinzând înregistrarea ca candidat independent la funcția de Primar al mun. Orhei, prin acțiunea în obligare revendică apărarea pe calea controlului judecătoresc a unui drept în sensul art. 17 Cod administrativ, depunând în data de 30 septembrie 2023 la Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, cerere cu privire la înregistrarea în calitate de concurent electoral la alegerile locale generale din 05 octombrie 2023 la funcția de primar al mun. Orhei, r. Orhei, care prin hotărârea nr. 15 din 06 octombrie 2023, a fost respinsă.

În accepțiunea art.20 alin.(1) Cod administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

În virtutea art. 39 Cod administrativ, controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Articolul 189 alin. (1) Cod administrativ, stabilește că orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

În condițiile art.163 lit. c) Cod administrativ, procedura de examinare a cererii prealabile nu se efectuează dacă legea prevede expres adresarea nemijlocită în instanța de judecată.

Art. 191 alin. (3) Cod administrativ, prevede că, Curtea de apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva actelor

emise de Banca Națională a Moldovei, precum și acțiunile în contencios administrativ atribuite în competența sa prin Codul electoral.

În temeiul art. 91 alin. (3¹) și (5) Codul electoral, prin derogare de la prevederile alin. (2) și (3) din prezentul articol, în cazul depunerii unor contestații cu privire la deciziile organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹), nu este necesară respectarea procedurii prealabile.

Acțiunile în contencios administrativ privind legalitatea deciziilor organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹), a), hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și a deciziilor Consiliului Audiovizualului care au tangență cu reflectarea alegerilor, precum și cele privind acțiunile/inacțiunile acestora se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău.

Conform art. 98 alin. (1) subpct.2 lit.a¹) Cod electoral, în ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanțele de judecată competente examinează acțiunile în domeniul electoral după cum urmează: Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță: contestațiile împotriva deciziilor organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹).

Totodată, conform pct. 1.4. din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 86 din 04 octombrie 2023, hotărârile organelor electorale de respingere a înregistrării concurenților electorali în baza prevederilor prezentei dispoziții *pot fi* contestate la Curtea de Apel Chișinău, în termen de 1 zi de la data adoptării hotărârii de către organul electoral.

Astfel, acțiunea în contencios administrativ este înaintată în termenul legal de 1 zi de la data adoptării hotărârii nr. 15 din 06 octombrie 2023, de către Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, ce se confirmă prin acțiunea depusă în instanța de judecată în data de 06 octombrie 2023.

Totodată, acțiunea înaintată de către Pavel Verejanu, reprezintă o acțiune în obligarea în conformitate cu prevederile art. 206 alin. (1) lit. b) Codul administrativ. Or, elementul central al obiectului acțiunii în obligare rezidă în faptul că, reclamantul urmărește pe cale judiciară anularea hotărârii și obligarea autorității publice de a reexamina cererea privind înregistrarea lui Pavel Verejanu în calitate de candidat independent în funcția de Primar al mun. Orhei, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată.

Prin urmare, Completul judiciar în conformitate cu prevederile art. 219 din Codul administrativ îl apreciază ca un element al pretenției acțiunii în obligare.

Din analiza normelor de drept sus-indicate, Completul judiciar reține că, Pavel Verejanu, este în drept să înainteze acțiunea în contencios administrativ, iar acțiunea în obligare utilizată de reclamant pentru revendicarea apărării drepturilor nu este condiționată, la caz, de respectarea procedurii prealabile, fiind depusă în termen cu adresarea anterioară cu o cerere în data de 30 septembrie 2023 către Consiliul electoral al

circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, privind emiterea unui act administrativ individual cu privire la înregistrarea în calitate de concurent electoral la alegerile locale generale din 05 octombrie 2023 la funcția de primar al mun. Orhei, r. Orhei, respectând prevederile art.208 alin.(3) Cod administrativ, care indică că, dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, acțiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual, iar art.163 lit. c) aceluiași cod, indică că, procedura de examinare a cererii prelabile nu se

efectuează dacă legea prevede expres adresarea nemijlocită în instanța de judecată. Or, art.91 alin. (3¹) și (5) din Codul electoral, modificat prin Legea nr. 280 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, prevede că, prin derogare de la prevederile alin. (2) și (3) din prezentul articol, în cazul depunerii unor contestații cu privire la deciziile organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹), nu este necesară respectarea procedurii prelabile. Acțiunile în contencios administrativ privind legalitatea deciziilor organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹), a), hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și a deciziilor Consiliului Audiovizualului care au tangență cu reflectarea alegerilor, precum și cele privind acțiunile/inacțiunile acestora se depun, fără respectarea procedurii prelabile, la Curtea de Apel Chișinău. Iar conform pct. 1.4. din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 86 din 04 octombrie 2023, hotărârile organelor electorale de respingere a înregistrării concurenților electorali în baza prevederilor prezentei dispoziții *pot fi* contestate la Curtea de Apel Chișinău, în termen de 1 zi de la data adoptării hotărârii de către organul electoral.

În acest context, Completul judiciar reține că, deși Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, în hotărârea contestată la caz a indicat că termenul de contestare a acesteia este de 3 zile de la data adoptării, prin depunerea cererii prelabile la organul electoral ierarhic superior, însă, aceste prevederi nu sunt în vigoare întrucât, în data de 04 octombrie 2023, prin Legea nr. 280/2023 publicată în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, au fost efectuate modificări în privința termenului și procedurii de depunere a contestației.

În privința temeiniciei acțiunii în contenciosul administrativ instanța de judecată reține următoarele.

În baza art.219 alin.(1) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (Hirro Balani c.

Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis v. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Conform art.220 alin.(1) Cod administrativ, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87-93, iar conform art.221 alin.(1) al aceluiași act normativ, autoritățile publice sunt obligate să prezinte instanței de judecată, concomitent cu referința, dosarele administrative. La solicitarea instanței de judecată, autoritățile publice sunt obligate să prezinte suplimentar și alte documente pe care le dețin, inclusiv cele electronice, și să acorde informații.

În virtutea art.93 Cod administrativ, care stabilește sarcina probațiunii, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sânt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Astfel, din actele cauzei urmează că, în data de 26 septembrie 2023, președintele Consiliului electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, a adoptat hotărârea nr. 8 „Cu privire la constituirea Consiliului electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1”, prin care a hotărât că:

- Se constituie Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr.25/1 în componența numerică din 7 membri.

- Se aprobă componența nominală a Consiliului electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1.

- Membrul desemnat din cadrul consiliului electoral/secretarul Consiliului local va convoca până la data de 27 septembrie 2023, prima ședință a Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr.25/1.

- Consiliul electoral al circumscripției electorale va aduce la cunoștință publică componența și sediul consiliului electoral al circumscripției electorale, modul de contactare.

- Consiliul electoral al circumscripției electorale va propune, până la data de 27 septembrie 2023, spre degrevare de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocare 1 persoană din componența acestuia.

În data de 29 septembrie 2023, Pavel Verejanu, a depus cerere la Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, prin care a solicitat eliberarea listelor de subscripție pentru colectarea semnăturilor de susținători pentru a Candida la funcția de primar al mun. Orhei, r. Orhei, în calitate de candidat independent la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023.

În data de 30 septembrie 2023, Pavel Verejanu, a depus cerere la Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, prin care a solicitat *înregistrarea* în

calitate de concurent electoral la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023 la funcția de primar al mun. Orhei, r. Orhei.

În data de 04 octombrie 2023, Comisia Electorală Centrală nr.8/3134 a transmis Consiliilor electorale de circumscripției de nivelul al doilea lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali în temeiul Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr.86 de 04 octombrie 2023.

În data de 04 octombrie 2023, Președintele Consiliului electoral de circumscripție electorale r. Orhei nr.25, prin intermediul poștei electronice a informal Președintele Consiliului electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1 despre scrisoarea Comisiei Electorale Centrale nr.8/3134 din 04 octombrie 2023, prezentând anexa cu lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali la alegerile locale generale din 05.11.2023. Iar astfel, în listă, sub numărul 97 fiind indicat Pavel Verejanu, în baza informației prezentate de către Serviciul de Informații și Securitate și Inspectoratul General de Poliție (f.d. administrative 34-37).

În data de 06 octombrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, a emis hotărârea nr. 15, prin care a hotărât că:

1. Se refuză înregistrarea lui Pavel Verejanu, în calitate de candidat independent la funcția de primar al municipiului Orhei, raionul Orhei.
2. Se anulează listele de subscripție ale Consiliului electoral al Circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1 pentru alegerile locale generale din 05.11.2023, după cum urmează: lista de subscripție nr.025450; lista de subscripție nr.025451; lista de subscripție

nr. 025452; lista de subscripție nr. 025453; lista de subscripție nr. 025454; lista de subscripție nr. 025455; lista de subscripție nr. 025456.

3. Se schimbă numerotarea candidaților la funcția de primar al municipiului Orhei pentru buletinelor de vot, care era stabilită prin procedura tragerea la sorț și confirmată prin procese-verbale corespunzătoare, prin modificarea numerelor de ordine ale candidaților în ordine cronologică.

Nefiind de acord cu hotărârea de respingere a înregistrării în calitate de candidat independent la funcția de primar al mun. Orhei, r. Orhei, în data de 06 octombrie 2023, Pavel Verejanu, a depus la Curtea de Apel Chișinău contestație împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, privind anularea hotărârii nr. 15 din 6 octombrie 2023 și obligarea reexaminării cererii privind înregistrarea lui Pavel Verejanu în calitate de candidat independent în funcția de Primar al mun. Orhei.

Analizând materialele cauzei, subsumând punctul de vedere al participanților, normele de drept material și procesual, constatând starea de fapt, instanța de judecată conchide necesitatea adoptării unei soluții de admitere a acțiunii înaintate, din motivele ce succed.

În conformitate cu prevederile art. 224 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată în baza unei acțiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă și obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată.

În acest context, instanța de judecată reține prevederile art. 63 alin. (1)-(2) lit. c) și alin. (3) lit. b) Cod electoral, care prevede că, în cazul alegerilor parlamentare și al celor prezidențiale, procedura de desemnare a candidaților începe cu 60 de zile înainte de ziua alegerilor și se termină cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor. *În cazul alegerilor locale*, desemnarea candidaților se efectuează după constituirea consiliilor electorale de circumscripție conform art.157, dar nu mai devreme de 60 de zile înainte de ziua alegerilor.

Dreptul de a desemna candidați pentru alegeri, în cazul în care se întrunesc toate condițiile stabilite de prezentul cod, îl au: cetățenii Republicii Moldova care își înaintează propria candidatură (candidații independenți, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova).

Procedura de desemnare a candidaților cuprinde: în cazul candidaților *independenți*/candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova – înaintarea propriei candidaturi la o funcție publică electivă, după caz, constituirea grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidatului, precum și întocmirea și prezentarea actelor necesare în condițiile prezentului cod pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral.

Conform art. 157 Cod electoral, pentru alegerea consiliilor locale și a primarilor, fiecare raion, unitate administrativ-teritorială cu statut special, oraș (municipiu), sat (comună) constituie o singură circumscripție electorală. Circumscripțiile electorale de nivelul întâi, care corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi ale Republicii Moldova, sunt constituite de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua alegerilor.

Consiliile electorale de circumscripție orășenești (municipale), sătești (comunale), denumite *consilii electorale de circumscripție de nivelul întâi*, sunt constituite de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua alegerilor. Modul de constituire și funcțiile lor sunt prevăzute la art.34 și 37, care se aplică în mod corespunzător. În cazul desfășurării alegerilor noi sau parțiale, precum și în cazul în care nu se formează consiliile electorale de nivelul al doilea, circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi se constituie de către Comisia Electorală Centrală.

Circumscripțiile electorale de nivelul întâi pentru alegerea consiliilor locale și a primarilor se divizează în secții de votare, pentru care se constituie birouri electorale. Birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie și își exercită atribuțiile în condițiile art.38 și 41, care se aplică în mod corespunzător.

Art. 68 alin. (1) lit. f), alin. (1¹), alin. (5)-(5¹) din Codul electoral, modificat prin legea nr. 280/2023 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, prevede că, pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, *candidații independenți* sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție următoarele documente:

f) declarația candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că:

- nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art.16 alin.(2) lit.c)–f);
- în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescise.

Candidatul care cade sub incidența restricției prevăzute la art. 16 alin. (2) lit. f) și care dorește să fie înregistrat în calitate de concurent electoral *prezintă, suplimentar la documentele prevăzute la alin. (1) din prezentul articol, toate probele ce ar demonstra*, în mod inechivoc, că acesta, anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadrul partidului politic la acțiunile ce au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau că acesta s-a disociat, în mod public, de aceste acțiuni.

În termen de 7 zile de la data primirii actelor enumerate la alin.(1), organul electoral respectiv efectuează sau refuză înregistrarea candidaților desemnați în alegeri. Hotărârile adoptate de organele electorale în acest sens pot fi contestate în condițiile stabilite la capitolul XIII.

În cazul candidaților prevăzuți la alin. (1¹) din prezentul articol, organul electoral competent, în situația în care acesta nu este nemijlocit Comisia Electorală Centrală, înregistrează sau refuză înregistrarea candidatului *doar după aprobarea prealabilă de*

către Comisia Electorală Centrală, conform prevederilor art. 125 din Codul administrativ, care realizează, cu această ocazie, verificarea probelor prezentate de către candidat și oferă un răspuns motivat. Prin derogare de la art. 125 alin. (2) din Codul administrativ, Comisia Electorală Centrală comunică răspunsul la solicitarea de aprobare în cadrul

termenului prevăzut la alin. (5) din prezentul articol. În cazul în care organul electoral competent să înregistreze sau să refuze înregistrarea candidatului este Comisia Electorală Centrală, aceasta efectuează, din oficiu, verificarea probelor prezentate de către candidat înainte de emiterea unei decizii pe marginea cererii acestuia. *În contextul verificării probelor prezentate de către candidat, Comisia Electorală Centrală asigură audierea candidatului respectiv, care poate fi asistat și de un avocat.*

Conform art. 16 alin. (2) lit. f) subpct. 1)-4), alin. (2¹)-(2⁴) din Codul electoral, modificat prin legea nr. 280/2023 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, nu pot fi alese: persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, corespund cel puțin unui dintre următoarele criterii ce au prezentat relevanță în contextul pronunțării hotărârii respective:

1) sunt bănuite, învinuite, inculpate sau condamnate de săvârșirea unor infracțiuni care au fost menționate de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic;

2) au fost excluse dintr-un scrutin anterior ca urmare a încălcării legislației electorale, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic;

3) sunt culpabile de comiterea unor fapte ce au dus la includerea acestor persoane în listele de sancțiuni internaționale ale unor organizații internaționale sau ale unor state, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic;

4) au realizat alte fapte care, fără a se încadra expres în acțiunile prevăzute la pct. 1)-3), au fost menționate ca argumente reținute în hotărârea Curții Constituționale de declarare a neconstituționalității partidului politic.

Restricția prevăzută la alin. (2) lit. f) durează o perioadă de 3 ani de la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic.

În vederea aplicării restricției prevăzute la alin. (2) lit. f), Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate și Procuratura Generală, în comun cu procuraturile specializate, prezintă Comisiei Electorale Centrale informația cu privire la persoanele care cad sub incidența criteriilor prevăzute la alin. (2) lit. f), cu menționarea expresă a criteriului respectiv. Comisia Electorală Centrală, în baza informațiilor prezentate, întocmește lista persoanelor care cad sub incidența restricției prevăzute la alin. (2) lit. f) și o comunică organelor electorale, care țin cont de aceasta în cazul aplicării restricției la înregistrarea concurenților electorali.

Restricția prevăzută la alin. (2) lit. f) nu se aplică persoanei care, încadrându-se în unul dintre criteriile prevăzute la litera respectivă, poate prezenta probe care demonstrează, în mod inechivoc, că aceasta, anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadrul partidului politic la acțiunile care au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau s-a disociat, în mod public, de aceste acțiuni.

În cazul în care persoana prevăzută la alin. (2) lit. f) pct. 1) prezintă probe ce atestă scoaterea acesteia de sub urmărirea penală sau achitarea ei în cadrul procesului penal, pornit pe marginea infracțiunii care a fost menționată de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic, acest fapt servește ca temei pentru neaplicarea în privința persoanei în cauză a restricției prevăzute de punctul respectiv.

Totodată, conform Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 86 din 04 octombrie 2023, pct.1, indică că, prin derogare de la prevederile capitolul VII din Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325/2022, în contextul războiului hibrid, în scopul asigurării proceselor democratice în cadrul scrutinului electoral și excluderii pericolului la adresa securității statului și a democrației, emanat de la persoane ale căror acțiuni au dus la declararea neconstituționalității unui partid politic, în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023:

- 1.1 nu vor putea participa persoanele care corespund cel puțin unuia din următoarele criterii:
 1. sunt bănuite, învinuite sau inculpate de săvârșirea infracțiunilor care au fost menționate ca argument la declararea neconstituțională a partidului politic;
 2. au realizat nemijlocit acțiuni care au constituit argumente reținute în hotărârea Curții Constituționale de declarare neconstituțională a partidului politic;
 3. au fost excluse din scrutinele electorale anterioare ca urmare a încălcării principiului finanțării transparente, iar acest fapt a constituit argument la declararea neconstituțională a partidului politic;
 4. au fost incluse în sancțiunile internaționale reținute în cuprinsul hotărârii Curții Constituționale de declarare a neconstituționalității partidului politic.
2. Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate, Procuratura Generală de comun cu procuraturile specializate, vor prezenta Comisiei Electorale Centrale informația cu privire la persoanele ce cad sub incidența criteriilor de la pct. 1.1, cu menționarea expresă a criteriului respectiv.
3. Comisia Electorală Centrală, în baza informației prezentate de către autoritățile menționate la pct. 1.2, va întocmi Lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali în temeiul prezentei dispoziții și o va prezenta

organelor electorale, care vor respinge înregistrarea persoanelor respective în calitate de concurenți electorali sau vor anula înregistrarea concurentului, dacă aceasta s-a realizat între timp.

Conform art. II alin. (2)-(4) din Legea nr. 280/2023 din 04.10.2023 publicată în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, în termen de 3 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate și Procuratura Generală, în comun cu procuraturile specializate, vor realiza examinarea incidenței prevederilor art. I, prin prisma competențelor legale ale fiecăreia dintre autoritățile respective, și vor comunica informațiile relevante Comisiei Electorale Centrale.

La expirarea termenului prevăzut la alin. (2), Comisia Electorală Centrală, în termen de o zi lucrătoare, va întocmi lista persoanelor care cad sub incidența restricțiilor prevăzute de prezenta lege și o va comunica organelor electorale, care vor ține cont de acestea și vor asigura aplicarea restricției în cazul înregistrării concurenților electorali în contextul unor perioade electorale în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a prezentei legi, precum și în cadrul oricăror perioade electorale subsecvente.

Organele electorale vor realiza, din oficiu, verificarea concurenților electorali înregistrați la data comunicării listei prevăzute la alin. (3) și vor asigura anularea înregistrărilor concurenților electorali care cad sub incidența restricțiilor prevăzute de prezenta lege dacă, la data intrării în vigoare a prezentei legi, nu a expirat termenul legal prevăzut pentru înregistrarea candidaților în contextul urtor perioade electorale în curs de desfășurare.

Art. 102 alin. (5) lit. e) din Codul electoral, modificat prin legea nr. 280/2023 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, prevede că, anularea înregistrării se aplică prin hotărâre a organului electoral care a înregistrat subiectul electoral în cazul în care se constată: nerespectarea restricțiilor stabilite la art.16 alin.(2) lit.c)–f) și nedeclararea acestora de către candidat în condițiile art.68 alin.(1) lit.f).

Astfel, ilegalitatea actului administrativ individual defavorabil rezidă în încălcarea principiului proporționalității, procedurii administrative (audierea în legătură cu faptele și circumstanțele relevante pentru actul ce urmează a fi emis), precum și motivării actului administrativ.

Prin urmare, instanța de judecată subliniază că, hotărârea Consiliului electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1 nr. 15 din 06 octombrie 2023, prin care s-a

refuzat înregistrarea lui Pavel Verejanu, în calitate de candidat independent la funcția de primar al municipiului Orhei, raionul Orhei, fiind anulate listele de subscripție ale Consiliului electoral al Circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1 pentru alegerile locale generale din 05.11.2023, *nu este motivate*.

Analizând conținutul hotărârii contestate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor de contencios administrativ atestă că, hotărârea conține doar referire la normele legale (art.16 alin.(2) lit.f), alin.(2¹)-(2²), art. 63-68, art.68 alin.(1¹) din Codul electoral nr.325/2022, pct.1.1-1.2 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr.86 din 04 octombrie 2023, nr.97 din anexa la Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr.86 din 04 octombrie 2023), fără indicarea în care categoria persoanelor, care nu pot fi alese prevăzute de art.16 alin.(2) lit.f) subpct.1-4 din Codul Electoral și pct.1.1 din Dispoziția

Comisiei pentru Situații Excepționale nr.86 din 04 octombrie 2023, se regăsește reclamantul. Or, art. 31 din Codul administrativ, prevede că, actele administrative individuale și operațiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

Totodată, instanța de judecată subliniază că, motivarea este operațiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esențiale de drept și de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Din motivarea deciziilor discreționare trebuie să poată fi recunoscute și punctele de vedere din care autoritatea publică a reieșit la exercitarea dreptului discreționar. Motivarea trebuie să se refere și la argumentele expuse în cadrul audierii. Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde: a) motivarea în drept – temeiul legal pentru emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul; b) motivarea în fapt – oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreționar, dacă este cazul; c) în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigații, probe, audieri, opinii ale participanților contrare conținutului final al actului etc. *Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual și condiționează legalitatea acestuia.*

Instanța de judecată reține că, hotărârea nr. 15 din 06 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, contestată de către Pavel Verejanu, nu doar că, nu reflectă examinarea cererii depuse de către Pavel Verejanu, privind înregistrarea ultimului în calitate de concurent electoral la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023 la funcția de primar al mun. Orhei, r. Orhei, dar nici nu explică privarea de dreptul la audiere a destinatarului actului administrativ individual conform art. 94 din Codul administrativ, dreptul de a fi asistent de un reprezentat avocat în procedura administrativă, dreptul de a prezenta probe și de a participa la examinarea condițiilor privind emiterea hotărârii contestate. Or, conform art. 70 alin. (1)-(2) Cod administrativ, dacă inițiază o procedură administrativă din oficiu, autoritatea publică informează în scris participanții despre aceasta în decursul unui

termen rezonabil. Dacă inițiază o procedură administrativă *la cerere* și la procedură participă și alte persoane, autoritatea publică îi informează în scris, în decursul unui termen rezonabil, despre procedura inițiată. Iar conform art. 94 Cod administrativ, înainte de emiterea unui act administrativ individual defavorabil pentru un participant sau înainte de respingerea unui act administrativ individual favorabil, participantul are dreptul să fie audiat în legătură cu faptele și circumstanțele relevante pentru actul ce urmează a fi emis. Audierea poate fi făcută verbal sau în scris

La acest capitol, instanța de judecată reține că, această circumstanță denotă o derogare de la prevederile art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, care prevede că, participanții la *procedura administrativă* și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

În opinia instanței de judecată, autoritatea publică ca participant al procedurii administrative conform art.44 alin.(1) din Codul administrativ nu este îndreptățită să ducă în eroare destinatarul actului administrativ individual defavorabil, dar din contra trebuie

să acționeze cu bună-credință, imparțial (art. 25 din Codul administrativ), eficient (art. 28 din Codul administrativ), transparent și comprehensibil (art.32 din Codul administrativ).

Această circumstanță apreciată izolat deja denotă în opinia instanței de judecată modul arbitrar referitor la faptul cum a fost efectuată și structurată procedura administrativă, fapt contrar art. 28 alin. (1) din Codul administrativ, care prevede că, procedura administrativă se realizează într-un mod simplu, adecvat, rapid, eficient și corespunzător scopului.

Instanța de judecată subliniază că, Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, în calitate de autoritate publică competentă prin acțiunile sale în cadrul procedurii administrative a încălcat și prevederile art. 32 din Codul administrativ, care prevede că, procedura administrativă se structurează astfel încât participanții să poată înțelege fiecare etapă a procedurii. Dacă este necesară contribuția unui participant, acestuia i se comunică neîntârziat, într-un limbaj clar și ușor de înțeles, acțiunile care trebuie întreprinse. În condițiile legii, autoritățile publice trebuie să asigure participarea neîngrădită la procedura administrativă a persoanelor interesate.

Totodată, instanța de judecată relevă că, și prevederile art.16 alin. (2¹)-(2⁴) din Codul electoral, modificat prin legea nr. 280/2023 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, obligă autoritatea publică să informeze persoana, că cade sub incidența restricțiilor la alin. (2) lit. f) din același articol, cu acordarea unui termen pentru prezentarea probelor, care demonstrează, în mod inechivoc, că aceasta, anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadrul partidului politic la acțiunile care au determinat declararea

neconstituționalității acestuia sau s-a disociat, în mod public, de aceste acțiuni. Iar în cazul în care persoana prevăzută la alin. (2) lit. f) pct. 1) prezintă probe ce atestă scoaterea acesteia de sub urmărirea penală sau achitarea ei în cadrul procesului penal, pornit pe marginea infracțiunii care a fost menționată de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic, acest fapt servește ca temei pentru neaplicarea în privința persoanei în cauză a restricției prevăzute de punctul respectiv, ceea ce în cazul dat n-a respectat autoritatea, neprezentând careva probe privind informarea reclamantului.

Aceste încălcări a normelor de procedură administrativă a generat încălcarea unuia din cele mai elementare garanții procedurale, dreptul de a fi ascultat asupra cererii formulate de către Pavel Verejanu, privind înregistrarea ultimului în calitate de concurent electoral la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023 la funcția de primar al mun. Orhei, r. Orhei. Or, conform art. 94 din Codul administrativ înainte de emiterea unui act administrativ individual defavorabil pentru un participant sau înainte de respingerea unui act administrativ individual favorabil, participantul are dreptul să fie audiat în legătură cu faptele și circumstanțele relevante pentru actul ce urmează a fi emis. Audierea poate fi făcută verbal sau în scris.

Instanță de judecată subliniază că, Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, urma să acționeze cu respectarea prevederilor art. 68 alin. (5¹) din Codul electoral, modificat prin legea nr.280/2023 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375(8879-8881) din 04.10.2023, din care rezultă că, în cazul candidaților prevăzuți la alin.

(1¹) din prezentul articol, organul electoral competent, în situația în care acesta nu este nemijlocit Comisia Electoral Centrală, înregistrează sau refuză înregistrarea candidatului *doar după aprobarea prealabilă de către Comisia Electoral Centrală, conform prevederilor art. 125 din Codul administrativ, care realizează, cu această ocazie, verificarea probelor prezentate de către candidat și oferă un răspuns motivat.*

Astfel, Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, nu a stabilit toate aspectele de fapt ale cazului, dar s-a limitat doar la scrisoarea Comisiei Electorale Centrale nr. 8/3134 din 04 octombrie 2023, prin care s-a indicat lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali în temeiul Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr.86 de 04 octombrie 2023, în care sub numărul 97 fiind indicat Pavel Verejanu, din care considerent se confirmă suplimentar caracterul nemotivat al actului administrativ contestat. Or, conform art. 118 alin. (1) și (2) lit. c) din Codul administrativ, motivarea trebuie să se refere și la argumentele expuse în cadrul audierii. Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care

a stat la baza emiterii actului: investigații, probe, audieri, opinii ale participanților contrare conținutului final al actului etc.

În aceeași ordine de idei, încălcările reținute, denotă caracterul incert al actului administrativ individual defavorabil. Or, art. 119 alin. (1) din Codul administrativ, indică că, conținutul unui act administrativ individual trebuie să fie suficient de cert. Caracterul cert, trebuie să denote raționamentul actului administrativ individual emis, încât dispozitivul să fie rezultatul unei raționament juridic consecutiv, proporțional și previzibil.

În conformitate cu prevederile art. 21 Codul administrativ autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. Exercitarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor de contencios administrativ reține că, prevederile legale enunțate permit, ingerința în drepturile persoanelor în cazurile și condițiile stabilite de lege, însă ingerința în aceste drepturi trebuie să fie proporțională.

Conform art. 29 alin. (1) – (3) din Codul administrativ, orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității. O măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă: a) este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege; b) este necesară pentru atingerea scopului; c) este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproportională în raport cu scopul urmărit.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor de contencios administrativ reține că, principiul proporționalității este un element organic al statului de drept. În cele din urmă, principiul proporționalității se referă la faptul că măsurile de ingerință în drepturile persoanei ar trebui folosite cu atenție și numai atunci când este cu adevărat urgent, deci puterea publică nu ar trebui să intervină în drepturi mai mult decât este necesar. Astfel, proporționalitatea măsurii previne interdicția excesului. Principiul proporționalității este un mijloc de cântărire.

Instanța de judecată subliniază că, testul de proporționalitate se realizează pe verticală, iar lipsa unui element eșuează testul și denotă ilegalitatea actului administrativ individual defavorabil. În conformitate cu aceasta, o măsură oficială întreprinsă de autoritățile publice și instanța de judecată este proporțională dacă: are un scop legitim, este potrivită, necesară și rezonabilă. Or, conform art. 54 din Constituția Republicii Moldova, (1) în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale,

bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Astfel, Completul judiciar reține că, prevederile aplicate în privința lui Pavel Verejanu, prin care i s-a refuzat dreptul de a candida se anulează un drept fundamental, precum și a fost ignorat testul de proporționalitate statuat expres în art.54 din Constituție. Ori, orice ingerință și restricție a drepturilor omului trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică. Însă, ingerință la care a fost supus Pavel Verejanu desi este prevăzută de lege, dar nu este motivată.

Dacă este sau nu potrivită hotărârea nr. 15 din 06 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, cu scopul legitim, nu poate fi apreciată din lipsă de elemente de fapt ce urmau au fi acumulate de către Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, în procedura administrativă conform art. 22 și 87 din Codul administrativ. Totodată, scopul nu trebuie numai expus, dar și motivat, fapt care nu este reflectat în actul administrativ contestat în conformitate cu prevederile art. art. 31, 118 alin. (1) – (3) din Codul administrativ.

Din aceleași motive hotărârea nr. 15 din 06 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, nu reflectă motivul respingerii înregistrării lui Pavel Verejanu, în calitate de candidat independent la funcția de primar al mun. Orhei, r. Orhei, fapt contrar prevederilor art. art. 21 alin. (3) și 29 alin. (2) lit. b) –c) din Codul administrativ.

Astfel, instanța de judecată atestă că, nr. 15 din 06 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, este act administrativ emise cu erori discreționare. Or, art.225 alin.(2) din Codul administrativ,prevede că, verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:a)și-a exercitat dreptul discreționar; b)a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a

exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege. Însă, sintagma din textul art. 225 alin. (2) lit. a) din Codul administrativ „și-a exercitat dreptul discreționar” denotă două aspecte generatoare de erori discreționare. *O decizie administrativă discreționară este eronată pe motive de utilizare discreționară*, în cazul în care

autoritatea publică nu își exercită discreția, în pofida puterii discreționare oferită de lege, sau când autoritatea publică în mod eronat crede că acționează în temeiul dreptului discreționar în emiterea actului administrativ individual.

Prin urmare, Completul judiciar nu poate reține la caz argumentul Consiliului electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, precum că în data de 06 octombrie 2023, a fost ultima zi de examinare a documentelor (7 zile în conformitate cu prevederilor art. 16 alin.(5) al Codului Electoral 325/2022) lui Pavel Verejanu, în calitate de concurent electoral la funcția de primar al mun. Orhei. Însă, în data de 06 octombrie 2023, Pavel Verejanu, nu a prezentat Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, documentele suplimentare (probe) în conformitate cu prevederile art.68 alin.(1¹) din Codul Electoral nr.325/2022, care ar demonstra, în mod inechivoc, că dânsul a încercat să determine renunțarea, în cadrul Partidului Politic ”ȘOR”, la acțiunile ce au determinat declararea neconstituționalității acestuia. *Întrucât*, după cum s-a indicat mai sus, candidatul nu a avut posibilitatea de a prezenta probe suplimentare, deoarece nu i-a fost asigurată informarea și audierea. Iar prin decizia Curții Constituționale nr. 16 din 03 octombrie 2023, s-a declarat neconstituțional articolul 16 alin. (2) lit. e) din Codul electoral, care prevede că, nu pot fi alese persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, dețineau calitatea de membru al organului executiv al partidului politic declarat neconstituțional, precum și persoanele care ocupau funcții electiv din partea partidului politic declarat neconstituțional, pe o perioadă de 5 ani de la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale. Or, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, doar tangențial a făcut trimitere la noile prevederi din Codul electoral prin care s-au introdus restricții noi de a candida și noua procedură în acest sens, fără a descrie în detaliu dacă a fost dată posibilitatea lui Pavel Verejanu, de a veni cu probe și argumente în legătură cu includerea în această lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali.

Astfel, din momentul inițierii procedurii administrative, Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, avea obligația să înștiințeze participantul despre acest fapt, să coordoneze cu instituția ierarhic superioară-Comisia Electorală Centrală, iar ca urma a emiterii hotărârii nr. 15 din 06 octombrie 2023, să motiveze și să probeze faptele constatate ce au stat la baza emiterii actului administrativ, cu respectarea principiului proporționalității.

Reieșind din considerentele expuse mai sus, instanța de contencios administrativ conchide că, în cauza dată sunt întrunite temeiurile de ilegalitate a hotărârii nr. 15 din 06 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Orhei nr. 25/1, cu obligarea Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, să reexamineze cererea privind înregistrarea lui Pavel Verejanu în calitate de candidat independent în funcția de Primar al mun. Orhei, fără erori discreționale.

Conform art.224 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, art. 101 alin. (6) Cod electoral, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

h o t ă r ă ș t e:

Se anulează hotărârea Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, nr. 15 din 06 octombrie 2023.

Se obligă Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Orhei nr. 25/1, să reexamineze cererea privind înregistrarea lui Pavel Verejanu în calitate de candidat independent în funcția de Primar al mun. Orhei, raionul Orhei, fără erori discreționare.

Hotărârea poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 3 (trei) zi de la adoptare.

Președintele ședinței, judecătorul

Veronica Negru

Judecător

Ina Dutca

Judecător

Ecaterina Palanciuc